

AI in de familierechtspraak

De Nederlandse familie-rechtspraak staat onder grote druk. **Personeelstekorten**, juridische **complexiteit** en een **groeidend aantal zaken** zorgen voor vertragingen en een stijgende werkdruk bij rechters en griffiers. Vooral bij complexe gezags- en omgangszaken leidt dit tot lange doorlooptijden, frustratie bij betrokken ouders en vooral **schade voor kwetsbare kinderen**. Tegelijkertijd kampen advocaten en jeugd-beschermingsinstanties met **beperkte capaciteit** en **financiële barrières**. De maatschappelijke gevolgen zijn omvangrijk: kinderen lopen onderwijsachterstand op, kampen vaker met psychische problemen, en de kosten voor jeugdzorg en GGZ lopen in de honderden miljoenen euro's per jaar.

Kunstmatige intelligentie (AI) biedt kansen om de rechtspraak te ondersteunen. Met name een speciaal ontwikkelde AI-tool voor **analyse van bewijsstukken** – hier voorgesteld als “RAI-B” (Rechtspraak Analyse Informatie Bewijsstukken) – kan rechters helpen bij het snel doorgronden van complexe dossiers. De tool verwerkt bewijsstukken, van rapportages tot e-mails en juridische documenten, en identificeert automatisch relevante feiten, tegenstrijdigheden en signalen

van kindproblematiek.

De werking van RAI-B is relatief eenvoudig, maar krachtig: het accepteert digitale documenten, gebruikt geavanceerde taalmodellen om entiteiten te herkennen (zoals betrokken personen, data en gebeurtenissen) en genereert een **gestructureerd overzicht van feiten en juridische aandachtspunten**. Dit stelt rechters in staat om sneller te focussen op de kern van het conflict en beter onderbouwde beslissingen te nemen.

Uit schattingen blijkt dat RAI-B per complexe zaak 3 tot 5 uur kan besparen in de dossierbeoordeling. Dit vertaalt zich naar een besparing van ongeveer €400 tot €700 aan werkkosten per zaak, dankzij kortere voorbereiding en efficiëntere zittingen. Bij een pilot van 150 zaken in de Rechtbank Arnhem kan dit oplopen tot ruim 600 werkuren en ongeveer €85.000 aan directe kosten, met een **besparing van rond de €105.000**.

De voordelen stapelen zich snel op bij opschaling. Naar verwachting kan de tool binnen vijf jaar bij meer dan 10.000 zaken per jaar worden ingezet in meerdere rechtbanken, met **een potentiële jaarlijkse besparing van €7 miljoen** en een cumulatieve winst die de

initiële investering ruimschoots overstijgt. Dit omvat niet alleen financiële besparingen, maar ook **hogere kwaliteit van rechtspraak, minder fouten, en een meer humane benadering van gezinnen en kinderen**.

De positieve impact beperkt zich niet tot de financiële kant. Door snellere en betere besluitvorming kunnen procedures korter duren, waardoor **kinderen minder lang vastzitten in onveilige en conflictueuze situaties**. Minder fouten en beter gefundeerde vonnissen reduceren de noodzaak voor kostbare herzieningen en langdurige juridische strijd.

Daarnaast draagt het bij aan de toegankelijkheid van het recht, doordat juridische professionals zich meer kunnen richten op **inhoudelijke advisering** in plaats van tijdrovende dossieranalyse. Dit kan ook een positief effect hebben op de beschikbaarheid van rechtsbijstand, waar nu juist schaarste en hoge kosten zijn.

Youri Hazeleger
joet@joet.nl